

D&B

**HANDLEIDING
VOOR GEMEENTEN**

**SCHONE, LANGE
SNOEPROUTES**

D&B

www.dbgedrag.nl

www.andc.nl

April 2020

INHOUDSOPGAVE

Inleiding: handleiding voor snoeproutes	3
Stappenplan schone lange snoeproutes	3
Stap 1: Doe een probleemanalyse	4
Analyseer het probleemgedrag	6
Formuleer het doelgedrag	7
Analyseer motieven en weerstanden	7
Stap 2: Doe een voormeting	8
Stap 3: Breng de basis op orde	10
Checklist: Hoe breng je de basis op orde?	11
Stap 4: Doe een tussentijdse meting	13
Stap 5: Zet aanvullende interventies in	15
Makkelijker maken	16
Leuker maken	18
Aanpak voor én door scholieren	20
Stap 6: Doe een nameting	21
Betrokken partijen	22
Doorlooptijd	22
Bijlage 1: Meetformulier schoonbeleving	23

INLEIDING: HANDLEIDING VOOR SNOEPROUTES

Dit is een handleiding voor gemeenten voor de aanpak van zwerfafval op lange snoeproutes. Deze handleiding werd ontwikkeld in opdracht van Rijkswaterstaat in samenwerking met ROVA. Nederland Schoon ontwikkelde eerder een aanpak voor snoeproutes, gericht op korte routes binnen de bebouwde kom. Deze handleiding richt zich op langere snoeproutes (7,5 - 10 km), die niet alleen door de bebouwde kom, maar ook door het buitengebied lopen.

Met behulp van deze handleiding kun je als gemeente zelf een analysefase uitvoeren. Daarnaast bevat het verschillende interventievoorbeelden, die de mogelijkheid bieden tot opschaling op lange snoeproutes. Ook geeft het handvatten voor een effectmeting.

Aangezien de situatie per snoeproute verschilt, benadrukken we het belang van een gedegen analysefase voor het implementeren van interventies.

De handleiding gaat uit van minimale noodzakelijkheden om vervuilgedrag op lange snoeproutes te verminderen. Het beschrijft een basis die gemeenten in heel Nederland kunnen toepassen.

STAPPENPLAN SCHONE, LANGE SNOEPROUTE

Om te bepalen welke interventies nodig zijn om zwerfafval op lange snoeproutes in jouw gemeente terug te brengen, adviseren we om het probleem goed in kaart te brengen. Pas als je weet hoe de problematiek er precies uitziet, kun je ook gericht interveniëren. In dit document beschrijven we stapsgewijs hoe je de zwerfafvalproblematiek op jouw snoeproute kunt aanpakken, van analyse tot evaluatie.

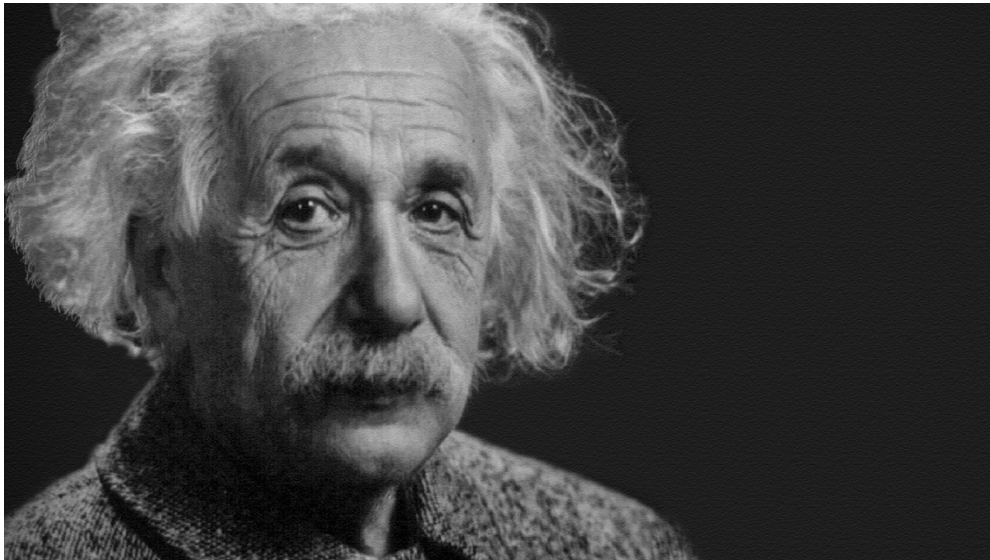
STAP 1: DOE EEN PROBLEEMANALYSE

STAP 1: DOE EEN PROBLEEMANALYSE

We raden allereerst aan om de situatie te analyseren. Hoe ernstig is de vervuiling op dit moment? Waar wil je naartoe? Wie veroorzaken het zwerfafval? Welk gedrag vertoont deze doelgroep in de ideale situatie? En welke motieven en weerstanden spelen bij deze doelgroep rondom het gewenste en ongewenste gedrag? Motieven kunnen zijn: 'Ik gooi mijn afval weg, omdat ik het milieu belangrijk vind' of 'ik gooi mijn afval weg, omdat iedereen dat doet'. Voorbeelden van weerstanden zijn: 'Iedereen gooit afval op straat, het heeft weinig zin als ik dit wel netjes weggooi' of 'de gemeente/school hoeft mij niet te vertellen wat ik wel of niet doe, dat bepaal ik zelf wel'.

Kijk daarnaast naar hoe de snoeproute eruitziet. Omgevingsfactoren zijn cruciaal voor gedrag. Gebiedseigenschappen die invloed uitoefenen op gedrag, zijn onder andere hoe de route is ingericht, of de route goed is onderhouden (denk aan het groen of tekenen van vandalisme) en of er op de juiste plekken afvalbakken staan.

Door deze analyse zorgvuldig uit te voeren, weet je beter aan welke knoppen je kunt draaien om tot effectieve gedragsverandering te komen.

'If I had an hour to solve a problem I'd spend 55 minutes thinking about the problem and five minutes thinking about solutions.'

- Einstein

ANALYSEER HET PROBLEMGEDRAG

In de probleemanalyse breng je met behulp van onderstaande checklist het probleem in kaart. Probeer deze vragen zo compleet en concreet mogelijk te beantwoorden. Het kan zijn dat je sommige vragen nog niet goed kunt beantwoorden. In dat geval is het goed om deze vragen eerst verder uit te zoeken voordat je verder gaat met het aanpakken van het probleem.

1. Wat is het probleem?

- Beschrijf het probleem zo concreet mogelijk, wat is precies het probleem?
- Ligt er veel zwerfafval op de gehele route of slechts op een deel van de route?
- Om wat voor soort zwerfafval gaat het?

2. Waarom is het een probleem?

- Er zijn veel redenen te bedenken waarom zwerfafval ongewenst is, maar probeer in kaart te brengen waarom het juist op deze locatie een probleem is. Gaat het om de beeldkwaliteit, overlast voor bewoners, milieuvervuiling, etc.?

3. Voor wie is het een probleem?

- Wie heeft er last van het zwerfafval op de betreffende route? Dit kunnen meerdere partijen of mensen zijn.

4. Sinds wanneer is het een probleem?

- Is de snoeproute altijd al vervuild geweest of is er een duidelijk startpunt?

5. Wie zijn de betrokken partijen?

- Wie zijn alle partijen die met het zwerfafvalprobleem te maken hebben?
Let op: dit zijn niet alleen de vervuilers of de mensen die er last van hebben. Denk hierbij ook aan partijen als scholen, ophaaldiensten en de gemeente.

6. Neemt het probleem de afgelopen tijd toe of af?

- Zijn er gebeurtenissen die de vervuiling erger of minder erg hebben gemaakt?

7. Wat zijn mogelijke oorzaken?

- Hoe komt het dat de snoeproute vervuild is?

8. Wie is of zijn de doelgroep(en)?

- Wie moet zijn gedrag veranderen om de snoeproute schoner te krijgen?

FORMULEER HET DOELGEDRAG

Nu je in beeld hebt gebracht wat het probleem is, kun je ook formuleren wat je doel is. We adviseren om een concreet doelgedrag te formuleren. Dit wil zeggen dat je je doel formuleert in termen van welk gedrag je van je doelgroep wilt zien, en niet wat je niet wilt zien.

Dus:

- Scholieren nemen hun afval mee naar huis en gooien het daar weg.
- Fietsers gooien hun afval in de afvalbak aan het einde van de route.

En niet:

- Er ligt geen afval meer op de route.
- Fietsers gooien geen afval meer op straat.

Door je doelgedrag zo concreet mogelijk en op gedragsniveau te formuleren kun je beter in beeld brengen waarom je doelgroep op dit moment dit gewenste gedrag (nog) niet vertoont.

ANALYSEER MOTIEVEN EN WEERSTANDEN

Nu je je doelgedrag hebt beschreven, kun je onderzoeken wat de motieven en weerstanden voor je doelgroep zijn om dit gedrag uit te voeren.

* Onderzoeks- en adviesbureau Marintel voerde in 2019 een gedragsanalyse uit over zwerfafval langs lange snoeproutes in Zwolle.

Uit eerder onderzoek* naar snoeproutes kwam naar voren dat belangrijke motieven om je afval mee naar huis te nemen vooral zijn:

- Dit hoort zo.
- Dit heb ik zo geleerd (door mijn opvoeding, geleerd van mijn ouders).
- Ecologisch (beter voor het milieu, beter voor dieren in de omgeving etc.).
- Mee naar huis nemen is net zo makkelijk (ik heb een fietsmandje of herbruikbare fles).
- Sociale norm (vooral voor meisjes bleek er een sterke norm te zitten op ‘wat hoort’).

Belangrijke weerstanden die uit eerder onderzoek naar voren kwamen om afval mee naar huis te nemen zijn:

- Het is vies om afval bij me te houden.
- Ik kan het nergens anders laten (er zijn geen afvalbakken en ik kan het nergens stoppen).
- Ik wil ervan af (sommige scholieren willen niet dat hun ouders hun verpakkingsproducten zien).
- Ik kan het nergens anders laten.
- Het is niet “stoer” om afval netjes weg te gooien.

Belangrijk is om zelf voor jouw doelgroep in kaart te brengen welke motieven en weerstanden gelden. Elke situatie en doelgroep is weer anders, dus check goed wat geldt voor jouw doelgroep.

STAP 2: DOE EEN VOORMETING

STAP 2: DOE EEN VOORMETING

We raden aan om altijd het effect van je interventie te meten voordat je deze grootschalig implementeert. Als de interventie niet aansluit op de doelgroep of situatie, kan deze geen of zelfs een averechts effect hebben op het vervuilgedrag. Je start met een voormeting (nulmeting) voordat je de interventie implementeert, om de huidige stand van vervuiling in kaart te brengen.

Het goed, kwantitatief wetenschappelijk meten van afval op lange snoeproutes is niet eenvoudig. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Veel lange snoeproutes hebben geen goede controlelocatie, waardoor je eventuele gemeten effecten niet volledig kunt toeschrijven aan jouw interventie.
- Veel lange snoeproutes hebben geen of nauwelijks afvalbakken langs de route staan, waardoor er geen punten zijn waar je kunt meten.
- Veel lange snoeproutes lopen door het buitengebied. Door open vlakten verwaait het zwerfafval vaak, waardoor metingen onbetrouwbaar worden.

Het schouwen van afval in meetvakken op hotspots lijkt de meest geschikte wetenschappelijke manier om vervuilgedrag op snoeproutes kwantitatief te meten. Deze scoor je vervolgens op CROW-normen. Zoals we hiervoor al aangaven is deze methode wel erg gevoelig voor storende variabelen. Zo kan afval, zeker in het buitengebied, verwaaien. We raden dan ook aan om deze metingen uit te laten voeren door een partij die ervaring heeft met het meten van zwerfafval.

Een alternatieve, kwalitatieve manier van meten, die makkelijker uit te voeren is, is het afnemen van vragenlijsten of interviews onder omwonenden en voorbijgangers. Dit is geen objectieve meting van de hoeveelheid afval op de route, maar je brengt zo wel de schoonbeleving van de weggebruikers in kaart.

In *bijlage 1* vind je een formulier voor het kwalitatief meten van de schoonbeleving.

STAP 3: BRENG DE BASIS OP ORDE

STAP 3: BRENG DE BASIS OP ORDE

De omgeving heeft een grote invloed op het gewenste doelgedrag. Een omgeving die zorgt dat je doelgroep het gewenste gedrag kan uitvoeren is essentieel. Ook een schone omgeving is essentieel, schoon houdt immers schoon. Het is dus noodzakelijk om er eerst voor te zorgen dat de basis op orde is. Een basis die niet op orde is, kan er namelijk voor zorgen dat het voor passanten op de route onbewust minder aantrekkelijk, moeilijk of zelfs onmogelijk wordt gemaakt om het gewenste gedrag uit te voeren. Denk aan onduidelijkheid over waar afvalbakken staan, waardoor fietsers niet weten waar ze hun afval kwijt kunnen.

Hieronder geven we een checklist weer hoe je de basis op orde brengt en houdt.

CHECKLIST

HOE BRENG JE DE BASIS OP ORDE?

1. Staan er voldoende afvalbakken?

- Staan er afvalbakken aan het begin van de route? (Daar waar scholieren hun eten en drinken kopen?)
- Staan er afvalbakken aan het einde van de route? (Vaak is er een duidelijk punt op de route vlak voor scholieren hun dorp weer ingaan. Met andere woorden, kunnen scholieren hun verpakkingen nog ongezien weggooien voor ze thuiskomen?)

Plaats afvalvoorzieningen ten minste aan het begin van de route (bij bijvoorbeeld een school of supermarkt) en aan het einde van de route (bijvoorbeeld bij de ingang van een dorp).

2. Vallen de bakken voldoende op?

- Kunnen scholieren de bakken duidelijk zien vanaf de fiets en trekken deze de aandacht?

Zorg ervoor dat de afvalvoorzieningen goed bereikbaar en opvallend zijn door o.a. het gebruik van een opvallende kleur. Gebruik bijvoorbeeld felblauwe of felgroene afvalbakken.

Zorg ervoor dat de afvalvoorzieningen niet te vol zitten door ze vaak genoeg te legen; niet voller dan 80% is daarbij een goed streven.

3. Zijn de afvalbakken schoon en heel?

- Zijn de afvalbakken goed te gebruiken? Werkt de klep (als die er is)? Zijn er geen tekenen van vandalisme?
- Zijn de afvalbakken schoon?

Zorg voor hele en schone voorzieningen. Vieze of kapotte afvalbakken zijn niet aantrekkelijk om te gebruiken. Daarnaast kan een vieze uitstraling van de afvalbak tot meer vervuilgedrag leiden.

4. Kunnen scholieren vanaf de fiets het afval weggooien in de bakken?

- Staan de bakken op een plek waar scholieren vlak langsfietsen, of toch al moeten stoppen? (Denk aan stoplichten, pont etc.)
- Zijn de openingen van de afvalbakken dusdanig dat scholieren hun afval hier makkelijk in kunnen gooien?

Zorg dat scholieren hun afval makkelijk weg kunnen gooien. Vaak fietsen ze in groepen en willen ze niet stoppen en achterblijven op de rest van de groep.

5. Zijn er op de snoeproute andere sporen van vandalisme of vuil te zien?

- Zie je langs de route bijvoorbeeld veel graffiti?
- Zijn er donkere, anonieme plekken zoals tunneltjes onderweg?
- Zijn er veel plekken met een vervallen uitstraling?

Verwijder tekenen van vervuiling, beschadiging, wanorde en/of defecten (het liefst op de gehele route). Haal aangebrachte graffiti van voorzieningen, verwijder opgeplakte posters en stickers en houd de grond rond de voorzieningen vrij van vuil zoals kauwgom en sigarettenpeuken. Zorg voor schone openingen, kleppen of deksels van de voorzieningen. Doe dit meerdere keren per jaar, zodat er zo min mogelijk rommel of vandalisme zichtbaar is in het gebied. Onderhoud daarnaast het groen op de route goed.

6. Is de omgeving van de snoeproute schoon?

- Ligt er veel afval op de route, in de berm of rondom de afvalbakken?

Zorg, zeker tijdens de eerste weken van de aanpak, elke dag voor een schone start op de route; dat betekent het opruimen van afval op drukke dagen voordat er veel scholieren langskomen. Als de basis goed op orde blijft, kan dit daarna afgebouwd worden naar bijvoorbeeld één of twee keer per week.

STAP 4: DOE EEN TUSSENTIJDSE METING

STAP 4: DOE EEN TUSSENTIJDSE METING

Idealiter meet je eerst het effect van het op orde brengen van de basis, voordat je eventueel aanvullende interventies implementeert.

Het op orde brengen van de basis zal naar verwachting al zorgen voor een afname van de vervuiling. Het is op voorhand lastig in te schatten hoe sterk het effect van de basis op orde is. Dit hangt onder andere af van hoe goed de basis al op orde was tijdens de nulmeting.

Om betrouwbare resultaten te krijgen is het belangrijk dat de tussentijdse meting op dezelfde manier gebeurt als de voormeting. Zorg er dus voor dat de omstandigheden (dag, tijdstip, plaats van meten, weersomstandigheden etc.) zo vergelijkbaar mogelijk zijn met de eerdere metingen. Als je eerder kwalitatief hebt gemeten, kun je weer opnieuw dezelfde vragenlijsten of interviews afnemen om de schoonbeleving te meten.

Je kunt de afname in vervuiling nog verder versterken door aanvullende interventies te implementeren. Het is hierbij belangrijk dat de aanvullende interventies aansluiten op de motieven en weerstanden die uit de analysefase naar voren kwamen.

STAP 5: ZET AANVULLENDE INTERVENTIES IN

STAP 5: ZET AANVULLENDE INTERVENTIES IN

Hieronder beschrijven we interventies om zwerfafval op lange snoeproutes te verminderen. Onderstaande interventies zijn gebaseerd op gedragstechnieken die aansluiten bij de heersende motieven, weerstanden en omgevingsfactoren die spelen bij de doelgroep (scholieren) op lange snoeproutes*. Bij de selectie van (een) interventie(s) voor jouw gemeente raden we aan om eerst goed te kijken welke motieven, weerstanden en omgevingsfactoren een rol spelen bij scholieren op jouw snoeproute. De interventies zijn onderverdeeld in het **makkelijker** en **leuker** maken om afval bij je te houden en in de afvalbak te gooien.

MAKKELIJKER MAKEN

Om het makkelijker voor scholieren te maken om hun afval bij zich te houden en op de juiste manier weg te gooien stellen we het volgende voor:

Afvalbakken onderweg

Afvalbakken aan het einde én halverwege de route zorgen ervoor dat scholieren meerdere momenten hebben op hun route om het afval weg te gooien. Idealiter staat er ook een afvalbak aan het begin van de route. Ze hoeven het afval dan minder lang bij zich te houden en niet mee naar huis te nemen. Dit maakt het **makkelijker** voor scholieren om op de juiste manier hun afval aan te bieden. De locaties van deze afvalbakken zullen verschillen per route. Aan de hand van het moment dat scholieren eten en drinken kopen zal moeten worden bepaald waar de afvalbak komt.

* Gebaseerd op de gedragsanalyse van onderzoeks- en adviesbureau Marintel (2019) over zwerfafval langs lange snoeproutes in Zwolle.

Een afvalbak bij de plek waar scholieren eten en drinken kopen zorgt ervoor dat ze daar in ieder geval het afval kwijt kunnen. Daarnaast zorgt een afvalbak op een centraal punt aan het einde van de route ervoor dat ze het afval niet mee naar huis hoeven te nemen. Het plaatsen van een afvalbak op de helft van de route geeft scholieren de optie om het afval tussendoor al kwijt te kunnen. Dit verlaagt de kans dat ze het afval op de grond gooien.

Om het weggooiën van afval zo makkelijk mogelijk te maken, is het ook belangrijk om te zorgen dat scholieren niet hoeven te stoppen voor het weggooiën van afval. Dit kan door gebruik te maken van afvalbakken waar ze hun afval makkelijk in kunnen gooien. Een type blikvanger met een gesloten onderkant is hierbij een uitkomst. Het is belangrijk dat de blikvanger breed genoeg is om het afval vanaf de fiets in te gooien, maar onderaan dicht en smal is, zodat het afval er niet uitwaait of er wordt uitgehaald door vogels. Een soort 'goot' is ook een optie, maar risicovoller. Zorg ervoor dat de bak zeer frequent geleegegd wordt, zodat de bak geen bron van zwerfafval wordt.

Blikmikker
www.stedon.nl

Het plaatsen van extra afvalbakken kan eventueel samengaan met het **adopter**en van deze afvalbakken door omliggende scholen of bewoners uit de omgeving. Zij monitoren de afvalbak en prikken regelmatig zwerfafval rondom de afvalbak, zodat het schoon blijft.

IN SPELEN OP INERTIA

Door het voor scholieren makkelijker te maken om afval bij zich te houden en op de juiste manier weg te gooien, vergroot je de kans dat ze dit gedrag ook daadwerkelijk vertonen. Het makkelijk maken van gedrag speelt in op de weerstand inertia; de weerstand om in actie te komen. Uit eerder onderzoek bleek bijvoorbeeld dat meisjes minder vaak vervuilden, omdat zij meer mogelijkheden hebben om afval bij zich te houden, bijvoorbeeld in een mandje op hun fiets.

Prompts

Het aanbrengen van prompts (signalen) stimuleert onbewust het juiste gedrag bij scholieren. Grondcommunicatie in de vorm van pijlen met de tekst 'Afvalbak over [...] minuten, bedankt!' geeft informatie over de afvalbak, zodat je het verwachtingsmanagement van scholieren beïnvloedt.

LEUKER MAKEN

Voor scholieren is het weggooien van afval vaak niet belangrijk. Zij zijn voornamelijk ontvankelijk voor groepsdruk en plezier. Daarom is het van belang het afval weggooien zo leuk mogelijk te maken. Daarvoor hebben we de volgende voorstellen:

Stemmen met afval

Laat scholieren stemmen met hun afval. Elke week of elke dag verschijnt er een nieuwe stelling boven twee afvalbakken met de opties 'Ja' en 'Nee'. Het is daarbij belangrijk dat de afvalbak doorzichtig is, zodat scholieren kunnen zien hoeveel er is gestemd. Ook laat dit de sociale norm zien: veel afval in de bak betekent dat het normaal is om afval weg te gooien.

Sparen met afval

Een andere optie is om een beloning te koppelen aan het weggooien van afval. Hiermee stimuleer je scholieren om het afval te bewaren tot ze de afvalbak tegenkomen. Dit kan in de vorm van een afvalbak waarmee jongeren sparen bij elk stuk afval dat ze weggooien. Erboven hangt een bord waarop het bedrag steeds oploopt naarmate er meer afval in de bak zit. Scholieren kunnen dan bijvoorbeeld sparen voor een schoolfeest. Een kanttekening hierbij is dat belonen doorgaans voornamelijk een korte termijneffect heeft. Het effect kan afnemen op het moment dat de beloning wordt weggenomen. Deze interventie zou een eenmalige interventie zijn om de

aandacht te richten op de nieuwe afvalbakken. Na een bepaalde periode kun je de interventie vervangen door een van de andere opties, zoals de stembak of de afvalbak met muziek.

SOCIALE NORM

Scholieren laten zich onbewust leiden door het (waargenomen) gedrag van anderen. Door met een interventie een nieuwe, positieve sociale norm te creëren, stimuleer je scholieren om het afval op de juiste manier weg te gooien. Dit betekent niet per se dat de sociale norm hoort te zijn dat scholieren hun afval weggooien; dit is moeilijk te bewerkstelligen. Je kunt afval ook koppelen aan een andere heersende sociale norm; iets dat op dit moment belangrijk is voor scholieren om bij de groep te horen, zoals sport, feestjes of BN'ers. Stel je werkt met een beloningssysteem voor weggegooid afval waarin scholieren kunnen sparen voor een schoolfeest, dan wordt de norm om te sparen voor het schoolfeest.

Recycle het ingezamelde afval

Recycle het afval dat scholieren weggooien tot een product dat zij of de school daarna krijgen of kunnen winnen. Zo is er een extra motivator voor scholieren om het afval weg te gooien. Blikjes kunnen bijvoorbeeld worden gerecycled tot een product van metaal, zoals een fiets. Dit laat de waarde van afval heel duidelijk zien aan scholieren en vermindert scepticisme over het nut van afval weggooien en afvalscheiding.

Muziek

Ook een muzikje dat begint af te spelen wanneer scholieren afval in de bak gooien, maakt het leuker om afval weg te gooien en wekt nieuwsgierigheid op. Wanneer het muzikje steeds wordt veranderd en ook inspeelt op de muzieksmaak van scholieren zal het effect versterken. Dit zou een tijdelijke interventie zijn.

AANPAK VOOR ÉN DOOR SCHOLIEREN

Scholieren zijn een belangrijke doelgroep als het gaat om zwerfafval op lange snoeroutes, en dan ook de aangewezen groep om zelf het zwerfafval aan te pakken. In de Handleiding voor Scholen: Schone Lange Snoeroutes vind je een uitgebreide aanpak voor scholieren, waarin zij zelf aan de slag gaan met de zwerfafvalproblematiek langs hun route, van analyse tot interventie.

EIGENAARSCHAP VERGROTEN

Mensen zijn eerder geneigd hun omgeving schoon te houden als ze voelen dat de omgeving van hen is. Denk bijvoorbeeld aan voetballers die het veld als hún veld ervaren, of scholieren die de route die zij elke dag fietsen als hún weg gaan zien.

SOCIALE NORM

Mensen zijn eerder geneigd hun omgeving schoon te houden als ze andere mensen dat ook zien doen. De scholieren die aan de slag gaan met dit thema kunnen dienen als **rolmodellen** en het goede voorbeeld geven.

STAP 6: DOE EEN NAMETING

STAP 6: DOE EEN NAMETING

Na het implementeren van de interventie meet je op dezelfde manier als tijdens de voormeting en tussentijdse meting wat het effect is van je interventie. Zorg ervoor dat de omstandigheden (dag, tijdstip, plaats van meten, etc.) zo vergelijkbaar mogelijk zijn met de eerdere metingen. Op basis van deze uitkomsten kun je beslissen om de interventie op te schalen en te borgen.

BETROKKEN PARTIJEN

Het is belangrijk om te beseffen dat er veel partijen betrokken zijn bij een dergelijk project. We adviseren om in ieder geval de volgende partijen te betrekken: de gemeente, de afvalbeheerder, de gebiedsbeheerder, scholen, een gedragsbureau, een ontwerppartij voor interventies en een onderzoeksbureau gespecialiseerd in het doen van afvalschouwingen. Eventueel kunnen medewerkers van de gemeente of afvaldienst worden ingezet die al monitoren in de openbare ruimte.

Gedragsbureaus zijn gespecialiseerd in het doen van probleemanalyses en het bedenken van passende interventies. Zo kunnen zij per gebied onderzoeken wat het op orde brengen van de basis inhoudt en welke aanvullende interventies kansrijk zijn. Ook kunnen ze het effect van de interventie meten. De afvalbeheerder betrek je om nieuwe afvalbakken te laten plaatsen. Neem hierbij in acht dat de levertijd lang kan zijn. Verder is een samenwerking met scholen belangrijk om te horen wat er speelt onder scholieren en draagvlak te creëren.

DOORLOOPTIJD

Het is op voorhand lastig in te schatten hoelang de doorlooptijd van zo'n soort project gaat zijn. Je kunt niet voorspellen welke vertraging je eventueel gaat oplopen en hoelang die duurt. Ervan uitgaande dat je het hele proces wilt doorlopen (analyse, interventie en effectmeting), is een doorlooptijd van ongeveer 4 maanden gebruikelijk, maar dit is afhankelijk van de interventie die je kiest en de ontwikkeltijd daarvan.

BIJLAGE 1: MEETFORMULIER SCHOONBELEVING

Neem de vragenlijst voor schoonbeleving af voordat je interventies implementeert en vlak nadat de interventies zijn geïmplementeerd. Wil je ook onderzoeken of je interventies een blijvend effect op schoonbeleving hebben? Dan neem je de vragenlijst weer af na een langere periode.

1. Welke route fietst u? (noem begin- en eindpunt)
2. Hoe vaak komt u op deze route? (specificeer de route)
3. Waarom komt u op deze route? (bijvoorbeeld woon-werkverkeer, schoolroute, recreatie)
4. Hoe schoon vindt u deze route op dit moment op een schaal van 1 tot 10?
5. Hoe schoon vindt u deze route in het algemeen op een schaal van 1 tot 10?
6. Wat valt u op aan de route?